

**REPUBLIKA HRVATSKA
MINISTARSTVO ZNANOSTI, OBRAZOVANJA I ŠPORTA**

Zagreb, Trg hrvatskih velikana 6

**DRŽAVNI PEDAGOŠKI STANDARD
SREDNJOŠKOLSKOG SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA**

Nacrt prijedloga

Zagreb, ožujak 2008.

PRIJEDLOG DRŽAVNOG PEDAGOŠKOG STANDARDA SREDNJOŠKOLSKOG SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA

I. USTAVNA I ZAKONSKA OSNOVA ZA DONOŠENJE DRŽAVNOG PEDAGOŠKOG STANDARDA SREDNJOŠKOLSKOG SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA

Ustavna osnova za donošenje Državnog pedagoškog standarda srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja sadržana je u članku 80. Ustava Republike Hrvatske, a izrađen je u skladu s odredbom članka 87. Zakona o srednjem školstvu (Narodne novine, broj 19/92, 26/93, 27/93, 50/95, 59/01, 114/01 i 81/05).

U članku 87. uređeno je da: „Javne potrebe u srednjem školstvu utvrđuju se pedagoškim standardom srednjeg školstva u Republici Hrvatskoj.

Pedagoškim standardom utvrđuju se materijalni, kadrovski i drugi uvjeti za ostvarivanje djelatnosti te osigurava podjednak razvoj srednjeg školstva u srednjoročnom razdoblju. Pedagoški standard donosi Hrvatski sabor.“

II. OCJENA STANJA SREDNJOŠKOLSKOG SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA U REPUBLICI HRVATSKOJ

Srednjoškolske ustanove u Republici Hrvatskoj jesu srednje škole i učenički domovi.

Prema nastavnome planu i programu, razlikujemo sljedeće vrste srednjih škola:

- gimnazije
- strukovne škole
- umjetničke škole.

Srednjoškolsko obrazovanje odraslih izvodi se prema posebnim programima za stjecanje srednje školske ili stručne spreme, niže stručne spreme, a obuhvaća i programe prekvalifikacije, osposobljavanja i usavršavanja.

Podaci Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa - početak školske godine 2006./2007.

U sustav srednjeg obrazovanja uključeno je 187.695 učenika u 7.263 odjela koji nastavu pohađaju u 413 srednjih škola, od kojih su 369 “državne”, 31 privatna, a 13 je škola vjerskih zajednica.

Prema vrstama srednjih škola gimnazija je 89, umjetničkih škola je 30, strukovnih četverogodišnjih je 71, strukovnih trogodišnjih je 21, dok je najveći broj mješovitih škola - 194.

U srednjoškolskome je sustavu i 8 škola za učenike s teškoćama.

Navedeni broj gimnazija (89) odnosi se samo na tzv. “čiste” jer gimnazijske programe u Republici Hrvatskoj ima oko 162 škole, što znači da su 73 gimnazijska programa u sklopu mješovitih škola. Slična je situacija sa strukovnim školama koje su programski mješovite i “čiste”.

U srednjoškolskome sustavu postoje 54 učenička doma s kapacitetom od 8.448 mjesta, od čega je učenicima popunjeno 6.354 mjesta, studentima 1.450, a ostalima 54 mjesta (podatci od 17. siječnja 2007.).

U srednjoškolskim ustanovama zaposleno je 21.151 djelatnika, od tog nastavnika 15.116, stručnih suradnika 1.239, a administrativnog i tehničkog osoblja 4.297.

Nastava se u 76,24% škola izvodi u dvije smjene.

III. OSNOVNA PITANJA KOJA SE UREĐUJU PEDAGOŠKIM STANDARDOM SREDNJOŠKOLSKOG SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA

Nacionalni je interes i potreba donijeti standard rada u srednjim školama i učeničkim domovima da bi svi učenici pod jednakim uvjetima i u skladu sa svojim sposobnostima prolazili proces srednjoškolskog obrazovanja, te da bi svi radnici u sustavu srednjoškolskog obrazovanja imali ujednačene uvjete rada, usavršavanja i napredovanja.

Ovaj standard treba osigurati trajne materijalne i financijske preduvjete za ostvarivanje zakonom utvrđenih prava i obveza u području srednjeg školstva. Tako će se steći uvjeti za daljnji kvalitetan razvoj sustava srednjeg školstva u Republici Hrvatskoj.

Državni pedagoški standard srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja skup je mjerila koji neposredno uređuju samu djelatnost sustava, a njegovim će se donošenjem postići:

- uvjeti koje moraju ispunjavati sve srednjoškolske ustanove, bez obzira na osnivača, koje provode programe srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja u pogledu broja razrednih odjela, broja učenika u njima s obzirom na vrstu razrednog odjela i učenike koji ih pohađaju;
- ujednačeno uređeni srednjoškolski sustav odgoja i obrazovanja učenika s posebnim potrebama, s posebnim naglaskom na što veću integraciju u redovite programe, ali i u posebne razredne odjele s posebnim programima, posebne ustanove i nastavom u obitelji učenika;
- ujednačeno uređeni srednjoškolski sustav odgoja i obrazovanja koji omogućava razvoj darovitih učenika i načine rada s njima;
- ujednačeno uređeni srednjoškolski sustav odgoja i obrazovanja učenika pripadnika nacionalnih manjina u Republici Hrvatskoj ustrojem škola, razrednih odjela pri školama, programa odgoja i obrazovanja za učenike pripadnike nacionalnih manjina i posebnim oblicima nastave, uz osiguranje udžbenika i ostale didaktičke i kabinetske opreme radi njegovanja jezika i kulture učenika pripadnika nacionalnih manjina;
- uspostava mjerila za broj učitelja i stručnih suradnika te ostalih radnika u srednjoškolskim ustanovama – utvrđena mjerila osigurat će veći broj stručnih suradnika različitih stručnih kompetencija za potrebe dionika srednjoškolskog sustava;
- uspostava mjerila za izgradnju i rekonstrukciju novih škola te vremenska dinamika obveze ujednačavanja uvjeta na području Republike Hrvatske;
- mjerila za osnovnu obveznu opremu srednjoškolskih ustanova;

- mjerila za srednjoškolski učenički standard - za udžbenike, smještaj u učeničke domove, zdravstvenu zaštitu.

Dokument svojim sadržajem utvrđuje i dinamiku usklađivanja s predviđenim mjerilima, kako bi se ostvario rad u najviše dvije smjene, ujednačili uvjeti prema mjerilima veličine škole, podigla razina stručne potpore timovima stručnih suradnika, gradilo, rekonstruiralo i opremalo srednjoškolske ustanove prema transparentnim pokazateljima i prioritetima.

Veliki je značaj uređivanja i ujednačavanja uvjeta odgojno-obrazovnog procesa za provedbu procesa prema posebnim potrebama (npr. djeca s teškoćama, daroviti učenici, strani državljani i drugo).

Obrazovanje stranih državljana u srednjim školama u ovome se trenutku uređuje Odlukom o elementima i kriterijima za izbor kandidata za upis u srednje škole koja se donosi na temelju Zakona o srednjem školstvu. Navedeno pitanje posebno će biti uređeno Zakonom o srednjem školstvu.

Stručno usavršavanje radnika srednjoškolske ustanove te napredovanje nastavnika provodi se u skladu sa zakonom i provedbenim propisima.

Ujednačavanje prava na obrazovanje tijekom bolesti, smještaja u učeničke domove i prava na besplatne udžbenike izuzetan su napor u podizanju učeničkog standarda.

Daljnji je korak u podizanju učeničkog standarda donošenje Nacionalnog programa mjera za uvođenje obveznog srednjoškolskog obrazovanja (Narodne novine, broj 71/07.) kojim je utvrđena poticajna mjera osiguranja troškova međumjesnog prijevoza počevši od generacije učenika koji su u školskoj godini 2007./2008. upisali prvi (I.) razred srednje škole u Republici Hrvatskoj. Time će se stvoriti pretpostavke da se zakonom utvrdi pravo učenika srednjih škola na besplatan međumjesni prijevoz.

IV. POSLJEDICE KOJE ĆE PROISTEĆI IZ PREDLOŽENIH RJEŠENJA DRŽAVNOG PEDAGOŠKOG STANDARDA SREDNJOŠKOLSKOG SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA

Osigurati će se učinkovitiji i ekonomičniji način raspolaganja materijalnim i ljudskim snagama, ujednačiti i povećati kvaliteta srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja na čitavome području Republike Hrvatske.

Mjerila za veličinu utvrđena su u tri dimenzije, minimalnoj, optimalnoj i maksimalnoj, čime se osigurava elastičniji pristup postojećim uvjetima provođenja djelatnosti.

Prostorni uvjeti i opremanje dozvoljavaju postupni razvoj prema zadanim optimalnim rješenjima. Postavljanjem jasnih mjerila za provođenje srednjoškolskog odgojno-obrazovnog procesa postiže se potpuna transparentnost u utvrđivanju prioriteta, osobito kada su u pitanju veća ili velika materijalna ulaganja te vođenje politike zapošljavanja.

Značajno podizanje učeničkog standarda uređivanjem prava na obrazovanje tijekom bolesti, smještaja u učeničke domove i prava na besplatne udžbenike. Daljnje podizanje učeničkog standarda vezano uz ostvarivanje prava na besplatan međumjesni prijevoz trenutno je uređeno Nacionalnim programom mjera za uvođenje obveznog srednjoškolskog obrazovanja, a postupno će se urediti Zakonom o srednjem školstvu.

Postići će se uređenost provedbe procesa prema posebnim potrebama sustava (npr. djeca s teškoćama, daroviti učenici, područja od posebne državne skrbi i drugo).

Također će se značajno ujednačiti i urediti obrazovanje i stručno usavršavanje svih radnika u srednjoškolskim ustanovama, osobito nastavnika.

Budući da bi se uvođenjem licencije dodijelila veća važnost plemenitosti i društvenoj ulozi odgojno-obrazovnih radnika kao i nužnosti razvojnih kapaciteta ljudskih potencijala u srednjoškolskome sustavu, pitanje licenciranja će se razmotriti te ukoliko se ocijeni opravdanim, uredit će se posebnim propisima.

V. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE DRŽAVNOG PEDAGOŠKOG STANDARDA

Budući da prilagodba postojećega sustava srednjeg školstva mjerilima iz ovog pedagoškog standarda zahtijeva znatna ulaganja da bi se postigla željena kvaliteta i jednaka dostupnost te kvalitete učenicima i osigurao razvitak sustava ujednačene kvalitete, dostupnosti i financijske učinkovitosti, predviđena primjena ovog pedagoškog standarda postavljena je razvojno, zaključno do 2022. godine.

Ukupno potrebna planirana sredstva za ostvarenje pedagoškog standarda srednjoškolskog obrazovanja iz državnog proračuna u razdoblju od 2008. do 2022. godine iznosi 2.855.348.900 kuna. Od tog, iz državnog proračuna u 2008. godini potrebno je osigurati 294.400.940 kuna, u 2009. godini 248.026.940 kuna te u 2010. godini 248.026.940 kuna.

Za 2008. godinu Državnim su proračunom osigurana sredstva za kapitalna ulaganja u iznosu od 52 milijuna kuna, a za opremu 25,7 milijuna kuna. Navedenim će se sredstvima pridružiti i sredstva iz CEBA 5 i EIB 2, te dio od 300 milijuna decentraliziranih sredstava, a sve za elemente iz ovog pedagoškog standarda.

Iznosi se odnose na rad škola u jednoj smjeni, izgradnju dodatnog učeničkog prostora, izgradnju športskih dvorana prema normativima, opremljenost škola modernom opremom i opremljenost škola didaktičkom opremom.

PRIJEDLOG DRŽAVNOG PEDAGOŠKOG STANDARDA SREDNJOŠKOLSKOG SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA

Na temelju članka 87. Zakona o srednjem školstvu (Narodne novine, broj 19/92, 26/93, 27/93, 50/95, 59/2001, 114/2001 i 81/2005), Hrvatski sabor je na sjednici održanoj _____ donio

DRŽAVNI PEDAGOŠKI STANDARD SREDNJOŠKOLSKOG SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA

I. TEMELJNE ODREDBE

Članak 1.

- (1) Ovim Državnim pedagoškim standardom srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja (u daljnjem tekstu: Standard) uređuju se jedinstveni uvjeti za kvalitetan odgojno-obrazovni rad i uspješno ostvarivanje ciljeva i zadataka u srednjoškolskim ustanovama.
- (2) Ovaj Standard zajedno sa zakonima i podzakonskim aktima je osnova za utvrđivanje potrebnih sredstava za financiranje srednjoškolskih ustanova.

Članak 2.

- (1) Ovim Standardom utvrđuju se mjerila za materijalne, financijske, kadrovske i druge uvjete nužne za ostvarivanje odgojno-obrazovne djelatnosti i podjednak razvoj sustava srednjeg školstva na čitavom području Republike Hrvatske.
- (2) Ovaj Standard utvrđuje:
 - a) mjerila za veličinu srednjoškolske ustanove s obzirom na
 - broj razrednih odjela i učenika u srednjoj školi
 - broj učenika u razrednom odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini
 - broj radnika
 - b) mjerila za uvjete provođenja odgojno-obrazovnog procesa s obzirom na
 - opterećenost učenika u nastavi
 - smještaj učenika u učeničkim domovima i nabava udžbenika
 - prostorno-tehničke uvjete u srednjoškolskim ustanovama
 - opremu srednjoškolskih ustanova
 - zdravstvenu zaštitu učenika
 - c) mjerila za ostvarivanje uvjeta rada
 - za posebne potrebe u srednjemu školstvu
 - u učeničkim domovima.

II. MJERILA ZA VELIČINU SREDNJOŠKOLSKE USTANOVE

Broj razrednih odjela i učenika u srednjoj školi

Članak 3.

- (1) Srednja škola optimalne veličine ima 16 do 20 razrednih odjela, odnosno 400 do 500 učenika.
- (2) Broj razrednih odjela ne smije biti veći od 32, odnosno do 800 učenika u školi.
- (3) Srednje škole za rijetka zanimanja, umjetničke škole, škole s nastavom na jeziku i pismu nacionalnih manjina i škole za učenike s teškoćama, škole na otocima i na područjima od posebne državne skrbi, brdsko-planinska područja te privatne škole s pravom javnosti mogu se organizirati i s manjim brojem razrednih odjela.

Broj učenika u razrednome odjelu

Članak 4.

- (1) Optimalan je broj učenika u razrednome odjelu 24. Razredni odjel može se ustrojiti i s 20 učenika, a ne s više od 28 učenika.
- (2) U jednome razrednom odjelu mogu se obrazovati učenici za najviše tri srodna zanimanja, s time da je u razrednome odjelu najmanje šest učenika istog zanimanja.
- (3) Razredni odjeli u školama na otocima i područjima od posebne državne skrbi te razredni odjeli u umjetničkim školama, školama koje izvode programe za rijetka i tradicijska zanimanja, školama na jezicima i pismu nacionalnih manjina i privatnim školama s pravom javnosti mogu se ustrojiti i s manjim brojem učenika.
- (4) U razredni odjel mogu biti uključena najviše tri učenika s teškoćama iz članka 47. stavka 1. podstavka 1. ovoga Standarda. Ako je u razredni odjel uključen jedan učenik s teškoćama, razredni odjel ne može imati više od 26 učenika, s dva uključena učenika s teškoćama razredni odjel ne može imati više od 23 učenika, a s tri uključena učenika s teškoćama razredni odjel ne može imati više od 20 učenika.

Odgojno-obrazovna skupina

Članak 5.

- (1) Rad u odgojno-obrazovnim skupinama rad je s manjim brojem učenika od broja utvrđenog člankom 4. stavkom 1. ovoga Standarda koji ne može biti manji od 10, osim ako posebnim propisima nije drugačije utvrđeno.
- (2) Odgojno-obrazovna skupina može se formirati radi kvalitetnog izvođenja neposrednog odgojno-obrazovnog procesa u:
 - zajedničkome dijelu programa,
 - izbornome dijelu programa
 - fakultativnoj nastavi
 - izvannastavnim aktivnostima
 - dodatnoj nastavi
 - dopunskoj nastavi.

Broj radnika u srednjoj školi

Članak 6.

Za izvođenje nastave i obavljanje drugih poslova škola mora imati potreban broj radnika odgovarajućih kvalifikacija sukladno provedbenim propisima koje donosi ministar nadležan za obrazovanje (u daljnjem tekstu: ministar).

Broj nastavnika

Članak 7.

- (1) Broj nastavnika utvrđuje se na temelju broja sati neposrednog odgojno-obrazovnog rada propisanih nastavnim planom, a sukladno provedbenome propisu nadležnog ministarstva.
- (2) Neposredni odgojno-obrazovni rad obuhvaća izvođenje: zajedničkog dijela programa, dopunske, dodatne, fakultativne, izborne nastave, rad s razrednim odjelom i izvannastavne aktivnosti.
- (3) Tjedno zaduženje nastavnika odgojno-obrazovnim radom utvrđuje se sukladno odredbama pravilnika o normi.
- (4) Ukupni tjedni broj sati dodatne i dopunske nastave u pojedinoj školi ne može biti veći od broja razrednih odjela.
- (5) Broj sati izvannastavnih aktivnosti u školi utvrđuje se godišnjim planom i programom škole.

Nastavnici i drugi radnici prema djelatnosti koju obavljaju

Članak 8.

- (1) Srednja škola optimalne veličine za obavljanje zajedničkih poslova zapošljava ravnatelja, tajnika, radnika na računovodstvenim poslovima i administrativnog radnika.
- (2) Ukoliko je u sastavu škole učenički dom, škola ima voditelja učeničkog doma.
- (3) Škola ima stručnjaka koji održava sva računala i ostalu informatičku opremu, softvere, unosi službene podatke, ažurira internetske stranice, održava računalne mreže u školi i povezuje školske računalne mreže u sve edukativne i ostale potrebne računalne mreže.

Članak 9.

- (1) Vrsta i broj potrebnih radnika za obavljanje posebnih poslova određuje se sukladno provedbenim propisima koje donosi ministar.
- (2) Srednja strukovna škola s laboratorijima, radionicama, poligonima i imanjima za praktičnu nastavu i vježbe zapošljava, sukladno planovima i programima pojedinih zanimanja, radnike koji održavaju i uređuju takve prostore i uređaje u njima, timare životinje, obrađuju biljne površine potrebne u nastavi i rade ostale pomoćne poslove koji su potrebni za održavanje nastave.

- (3) Škola zapošljava za svako strukovno područje nastavnika za praćenje realizacije programa praktične nastave u gospodarskim subjektima s radnim vremenom sukladno provedbenome propisu.
- (4) Škola zapošljava za svako strukovno područje voditelja školskih radionica, laboratorija i praktikumata, praktične nastave na otvorenim prostorima s radnim vremenom sukladno provedbenome propisu.
- (5) Škola ima voditelja tehnoloških centara.

Članak 10.

(1) Broj radnika na pomoćno-tehničkim poslovima utvrđuje se prema veličini i načinu upotrebe školskog prostora s time da u svakoj srednjoj školi radi:

- 1.1 Jedan radnik na poslovima čišćenja na svakih 600 m² zatvorenog školskog prostora s centralnim grijanjem ili na 500 m² učioničkog prostora (ili drugog zatvorenog prostora u kojem se održava nastava) koji se grije na drva ili loživo ulje u svakoj prostoriji. Ukoliko škola radi u dvije smjene, ima pravo na svakih 600 m² prostora na još 20 sati rada tjedno na poslovima čišćenja.
- 1.2 Jedan radnik na poslovima domara i kotlovnika (u školi s vlastitim centralnim grijanjem i najmanje 400 učenika) koji obavlja i poslove kućnog majstora. Ukoliko škola radi u dvije smjene, ima još jednog radnika na poslovima domara/kotlovnika. Ukoliko škola nema centralno grijanje, ima jednog radnika na poslovima domara koji obavlja i poslove kućnog majstora.
- 1.3 Jedan radnik na poslovima vratara i pazikuće u smjeni. Škola za takve poslove može angažirati i ovlaštenu zaštitarsku tvrtku ako osnivač škole odluči za tu svrhu snositi troškove.

(2) Djeljive školske športske dvorane s gledalištem imaju domara dvorane.

(3) Škola mora osigurati provođenje zaštite na radu u skladu sa Zakonom o zaštiti na radu i odredbama kolektivnog ugovora.

Stručni suradnici

Članak 11.

- (1) Stručni suradnici u srednjoj školi jesu: pedagog, psiholog, knjižničar i stručnjak edukacijsko-rehabilitacijskog profila.
- (2) Škola do 180 učenika zapošljava dva (2) stručna suradnika od kojih jedan mora biti pedagog.
- (3) Škola s više od 180, a manje od 500 učenika zapošljava tri (3) stručna suradnika sukladno vrstama i opsegu programa koje izvodi. Škola s više od 500 učenika zapošljava četiri (4) stručna suradnika po istome kriteriju odabira profila stručnog suradnika.
- (4) Ukoliko je u rad škole uključeno više od 20 učenika s teškoćama koji se školuju po posebnim programima, kao i učenika s poremećajima u ponašanju, škola treba zapošljavati i stručne suradnike onog specifičnog profila koji su neophodni za izvođenje odgojno-obrazovnog procesa.
- (5) Škola prema potrebi može zaposliti i druge profile stručnih suradnika ili veći broj navedenih stručnih suradnika, ukoliko lokalna zajednica ili druga pravna osoba trajno preuzima financiranje tog rada.

III. MJERILA ZA UVJETE PROVOĐENJA ODGOJNO-OBRAZOVNOG PROCESA

Opterećenje učenika u nastavi

Članak 12.

- (1) Opterećenje učenika teorijskom nastavom ne smije biti veće od 6 sati dnevno, odnosno 30 sati tjedno.
- (2) Opterećenje učenika praktičnom nastavom u školi i izvan škole ne smije biti veće od 8 sati dnevno, odnosno 40 sati tjedno.
- (3) Nastavni sat traje 45 minuta. Učenicima se mora osigurati odmor između nastavnih sati (odmor između dva nastavna sata traje 5 minuta, a nakon 3. sata 15 ili 20 minuta.)
- (4) Nastavni sat u glazbenim školama za zbor i orkestar traje 90 minuta, a za sve ostale predmete 45 minuta.
- (5) Opterećenje učenika u nastavi na jeziku i pismu nacionalnih manjina može biti više za dva do pet sati od propisanog.

Članak 13.

- (1) Optimalno je da škola provodi rad u jednoj smjeni s mogućnošću cjelodnevnog odgojno-obrazovnog rada u školi u sklopu dodatne i dopunske nastave i izvannastavnih aktivnosti za učenike, te organiziranja aktivnosti cjeloživotnog obrazovanja za cjelokupnu lokalnu zajednicu.
- (2) Škola ne smije raditi u više od dvije smjene.

Članak 14.

- (1) Škola je dužna osigurati boravak učenicima u školi koji iz objektivnih razloga dolaze prijevremeno, odnosno čekaju prijevoz.
- (2) S ciljem racionalizacije prijevoza učenika škola može imati vlastito vozilo za prijevoz učenika pod uvjetom da sredstva za osiguranje vozila osigurava osnivač, lokalna zajednica ili donator.

Smještaj učenika u učeničke domove

Članak 15.

- (1) Pravo na smještaj učenika u učeničke domove propisuje se zakonom.
- (2) Način i uvjeti smještaja u učenički dom uređuju se provedbenim propisima koje donosi ministar.

Nabava udžbenika

Članak 16.

- (1) Odobravanje i nabava udžbenika propisuje se zakonom.

- (2) Za slabovidne učenike potrebno je osigurati jedinstvene udžbenike na Brailleovom pismu na razini države.
- (3) Audiovizualna sredstva za slijepce i slabovidne učenike sastavni su dio normativa.

Zdravstvena zaštita učenika

Članak 17.

- (1) Oblici i način ostvarivanja zdravstvene zaštite učenika srednje škole provode se sukladno propisima iz djelatnosti zdravstva.
- (2) Učenicima kojima je propisano utvrđivanje zdravstvenih sposobnosti osiguravaju se financijske olakšice sporazumom između nadležnih ministarstava.
- (3) Škola osigurava učenike od posljedica nesretnog slučaja prema posebnom propisu.

Znanstvena i druga istraživanja u školi

Članak 18.

- (1) U srednjoj školi mogu se provoditi istraživanja za unaprjeđivanje nastave i drugih oblika rada škole koje provode istraživačke ustanove, istraživači pojedinci ili mjerodavne državne ustanove.
- (2) Za provođenje istraživanja istraživači su dužni ishoditi:
 - odobrenje ministarstva nadležnog za obrazovanje
 - odobrenje ravnatelja srednjoškolske ustanove
 - pisanu suglasnost roditelja/skrbnika učenika koji su obuhvaćeni istraživanjem.
- (3) Škola koja sudjeluje u istraživanju ima pravo na naknadu troškova istraživanja koju snosi istraživač.

Srednja škola - prostorni i tehnički uvjeti

Članak 19.

Zgrade srednjih škola grade se i opremaju prema Standardu, normativima za izgradnju i opremanje prostora srednjih škola i drugim posebnim propisima u građenju i drugim područjima bitnim za rad i boravak u školskom prostoru.

Članak 20.

Površina potrebnog zemljišta za izgradnju školske zgrade i školske dvorane te formiranje školskog trga, školskog vježbališta, prostora za rekreaciju i školskog parka, zelenih površina i dr., po učeniku iznosi 30 m². Iznimno, zbog veće katnosti školske zgrade ili guste izgrađenosti naselja, površina potrebnog zemljišta može biti 20 m² po učeniku.

Prostorni uvjeti za izvođenje gimnazijskih programa

Članak 21.

(1) Prostorni uvjeti za izvođenje nastave prema pojedinim područjima jesu:

1.1 Za jezično-umjetničko područje:

- učionica za hrvatski jezik,
- kabinet za hrvatski jezik,
- učionica za manjinski jezik
- kabinet za manjinski jezik
- učionica za strani jezik,
- kabinet za strani jezik,
- učionica za glazbenu kulturu,
- kabinet za glazbenu kulturu,
- spremište za glazbenu kulturu,
- učionica za likovnu kulturu,
- kabinet za likovnu kulturu,
- spremište za likovnu kulturu.

1.2. Za prirodoslovno-matematičko područje:

- učionica za matematiku,
- kabinet za matematiku,
- informatička učionica,
- informatički kabinet,
- učionica za fiziku,
- praktikum za fiziku,
- kabinet za fiziku,
- učionica za kemiju,
- praktikum za kemiju,
- kabinet za kemiju i spremište,
- učionica za biologiju,
- praktikum za biologiju,
- kabinet za biologiju.

1.3. Za društveno područje:

- učionica za povijest,
- kabinet za povijest,
- učionica za geografiju,
- kabinet za geografiju,
- učionica opće namjene (filozofija, sociologija, logika, etika, psihologija, politika i gospodarstvo, vjeronauk),
- kabinet za nastavnike.

(2) Prostorni uvjeti za tjelesnu i zdravstvenu kulturu jesu dvorane i druge prostorije, i to:

- dvorana (dvodijelna, trodijelna),
- dvorana za korektivnu gimnastiku,
- spremište sprava,
- skupna svlačionica,
- skupna praonica s WC-ima,
- kabinet za tjelesnu i zdravstvenu kulturu,

- svlačionice nastavnika za tjelesnu i zdravstvenu kulturu sa sanitarijama,
- ambulanta,
- prostorija za kondicioniranje zraka,
- prostorija za pribor i sredstva za čišćenje i održavanje,
- ulaz za vanjske korisnike s klupskim prostorom,
- sanitarije uz ulaz za vanjske korisnike,
- gledališni prostori,
- prostorija za režiju,
- spremište sprava i rekvizita za vanjske terene,
- teretana i trim-dvorana.

(3) Društveni prostori jesu:

- višenamjenski prostor,
- školska knjižnica,
- prostor za učenički klub.

(4) Prostori za upravo, organizaciju i koordinaciju rada škole jesu:

- zbornica,
- soba ravnatelja škole,
- soba tajnika,
- sobe stručno-razvojne službe (pedagog, psiholog, stručnjak edukacijsko-rehabilitacijskog profila, voditelj programa, voditelj programa na jeziku i pismu nacionalne manjine, informatičar, satničar),
- soba administracije,
- soba računovodstva,
- soba za prijem roditelja,
- arhiva,
- čajna kuhinja.

(5) Gospodarski prostori jesu:

1. Energetsko-tehnički blok kojeg čine:

- kotlovnica za centralno grijanje,
- radionica kućnog majstora,
- garderoba i sanitarije tehničkog osoblja,
- opće gospodarsko spremište,
- garderoba i sanitarije spremačica,
- prostor za odlaganje smeća,
- spremište – arhiva.

(6) Ostali prostori jesu:

6.1. Ulaz kojeg čine:

- trijem,
- vjetrombran,
- ulazni prostor,
- vratarnica,
- garderoba za učenike - garderobni ormarići u komunikacijskim prostorima.

6.2. Komunikacije koje čine:

- hodnici,
- stubišta.

6.3. Sanitarije koje čine:

- sanitarije za učenike,
- sanitarije za učitelje.

6.4. Prostor za središnju informacijsko-komunikacijsku opremu.

(7) Vanjski prostori jesu:

7.1. Opći prostori koje čine:

- pješački prilazni put,
- parkiralište,
- gospodarsko dvorište.

7.2. Prostori nastavnih područja koje čine:

- školski didaktički prostor,
- školsko dvorište,
- školsko vježbalište - vanjski prostori za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture,
- ostale parkovne površine u skladu s mogućnošću lokacije.

Prostorni uvjeti za izvođenje strukovnih programa

Članak 22.

(1) Prostorni uvjeti za izvođenje nastave jesu:

1.1. Za zajednički dio programa:

- učionica za hrvatski jezik,
- kabinet za hrvatski jezik,
- učionica za manjinski jezik
- kabinet za manjinski jezik
- učionica za strani jezik,
- kabinet za strani jezik,
- učionica za matematiku,
- kabinet za matematiku,
- informatička učionica,
- informatički kabinet,
- ostale učionice (povijest, zemljopis, gospodarstvo, etika itd.).

1.2. Specijalizirane učionice za strukovnu nastavu jesu:

- učionica,
- praktikum/laboratorij,
- kabinet.

1.3. Radionice za praktičnu nastavu u školi jesu:

- prostori za pripremu vježbi,
- prostori za izvođenje vježbi,
- prostori za skladišni dio (alata, uređaja, sirovina, gotovih proizvoda),
- prostori za odlaganje otpadnih i opasnih materijala,

- kabineti za nastavnike,
- kabinet voditelja,
- prostori za učeničku garderobu,
- sanitarni čvor.

(2) Prostorni uvjeti za tjelesnu i zdravstvenu kulturu jesu:

- dvorana (jednodijelna, dvodijelna, trodijelna),
- dvorana za korektivnu gimnastiku,
- spremište sprava,
- skupna svlačionica,
- ambulanta,
- prostor za tuširanje s WC-ima,
- kabinet za tjelesnu i zdravstvenu kulturu,
- svlačionice nastavnika za tjelesnu i zdravstvenu kulturu sa sanitarijama,
- prostorija za kondicioniranje zraka,
- prostorija za pribor i sredstva za čišćenje i održavanje,
- ulaz za vanjske korisnike s klupskim prostorom,
- sanitarije uz ulaz za vanjske korisnike,
- gledališni prostori,
- prostorija za režiju,
- spremište sprava i rekvizita za vanjske terene,
- teretana i trim-dvorana.

(3) Društveni prostori jesu:

- višenamjenski prostor,
- školska knjižnica,
- prostor za učenički klub.

(4) Prostori za upravu, organizaciju i koordinaciju škole jesu:

- zbornica,
- soba ravnatelja škole,
- soba tajnika,
- sobe za stručne i ostale suradnike (pedagog, psiholog, stručnjak edukacijsko-rehabilitacijskog profila, voditelj programa, voditelj programa na jeziku i pismu nacionalne manjine, informatičar, satničar),
- soba administracije,
- soba računovodstva,
- soba za prijem roditelja,
- arhiva,
- čajna kuhinja.

(5) Gospodarski prostori jesu:

- energetsko-tehnički blok,
- kotlovnica za centralno grijanje,
- radionica kućnog majstora,
- garderoba i sanitarije tehničkog osoblja,
- opće gospodarsko spremište,
- garderoba i sanitarije spremačica,

- prostor za odlaganje smeća,
- spremište – arhiva.

(6) Ostali prostori jesu:

6.1. Ulaz kojeg čine:

- trijem,
- vjetrobran,
- ulazni prostor,
- vratarnica,
- garderoba za učenike - garderobni ormarići u komunikacijskim prostorima.

6.2. Komunikacije koje čine:

- hodnici,
- stubišta.

6.3. Sanitarije koje čine:

- sanitarije za učenike,
- sanitarije za učitelje.

6.4. Prostor za središnju informacijsko-komunikacijsku opremu.

(7) Vanjski prostori jesu:

7.1. Opći prostori i to:

- pješački prilazni put,
- školski trg,
- parkiralište,
- gospodarsko dvorište.

7.2. Prostori nastavnih područja i to:

- školski didaktički prostor,
- školsko dvorište,
- školsko vježbalište - vanjski prostori za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture,
- ostale parkovne površine u skladu s mogućnošću lokacije.

Prostorni uvjeti za izvođenje umjetničkih programa

Članak 23.

(1) Prostorni uvjeti za izvođenje nastave jesu:

1.1. Za općeobrazovne predmete (prema nastavnom programu) jesu:

- učionica za hrvatski jezik,
- kabinet za hrvatski jezik,
- učionica za manjinski jezik
- kabinet za manjinski jezik
- učionica za strani jezik,
- kabinet za strani jezik,

- učionica za matematiku,
- kabinet za matematiku,
- informatička učionica,
- informatički kabinet,
- ostale učionice (povijest, zemljopis, gospodarstvo, etika itd.) ,
- općeobrazovni program može se pohađati u pravilu u gimnaziji ili drugoj četverogodišnjoj školi.

1.2. Specijalizirane učionice jesu:

- učionica za pojedinačnu nastavu,
- učionica za grupnu nastavu (2-8 učenika),
- učionica za skupnu nastavu (razredni odjel 10-20 učenika),
- kabinet nastavnika.

1.3. Dvorane za skupnu nastavu jesu:

- dvorana za koncerte učenika,
- kabinet nastavnika,
- spremište za instrumente,
- plesna dvorana,
- prostor za tuširanje s WC-ima,
- kabinet nastavnika sa sanitarnim čvorom.

(2) Prostorni uvjeti za tjelesnu i zdravstvenu kulturu jesu:

- dvorana (jednodijelna, dvodijelna, trodijelna)
- spremište sprava,
- skupna svlačionica,
- prostor za tuširanje s WC-ima,
- kabinet za tjelesnu i zdravstvenu kulturu,
- ambulanta,
- svlačionice za nastavnike tjelesne i zdravstvene kulture sa sanitarijama,
- prostorija za kondicioniranje zraka,
- prostorija za pribor i sredstva za čišćenje i održavanje,
- ulaz za vanjske korisnike s klupskim prostorom,
- sanitarije uz ulaz za vanjske korisnike,
- spremište sprava i rekvizita za vanjske terene.

(3) Društveni prostori jesu:

- višenamjenski prostor,
- školska knjižnica,
- prostor za učenički klub.

(4) Prostori za upravu, organizaciju i koordinaciju rada škole jesu:

- zbornica,
- soba ravnatelja škole,
- soba tajnika,
- sobe za stručne i ostale suradnike (pedagog, psiholog, stručnjak edukacijsko-rehabilitacijskog profila, voditelj programa, voditelj programa na jeziku i pismu nacionalne manjine, informatičar, satničar),
- soba administracije,

- soba računovodstva,
- soba za prijem roditelja,
- arhiva,
- čajna kuhinja.

(5) Gospodarski prostori jesu:

5.1. Energetsko-tehnički blok

- kotlovnica za centralno grijanje,
- radionica kućnog majstora,
- garderoba i sanitarije tehničkog osoblja,
- opće gospodarsko spremište,
- garderoba i sanitarije spremačica,
- prostor za odlaganje smeća,
- spremište – arhiva,

(6) Ostali prostori jesu:

6.1. Ulaz kojeg čine:

- trijem,
- vjetrombran,
- ulazni prostor,
- vratarnica,
- garderoba za učenike - garderobni ormarići u komunikacijskim prostorima.

6.2. Komunikacije koje čine:

- hodnici,
- stubišta.

6.3. Sanitarije koje čine:

- sanitarije za učenike,
- sanitarije za učitelje.

6.4. Prostor za središnju informacijsko-komunikacijsku opremu.

(7) Vanjski prostori jesu:

7.1. Opći prostori i to:

- pješački prilazni put,
- školski trg,
- parkiralište,
- gospodarsko dvorište.

7.2. Prostori nastavnih područja i to:

- školski didaktički prostor,
- školsko dvorište,
- školsko vježbalište - vanjski prostori za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture,
- ostale parkovne površine u skladu s mogućnošću lokacije.

Mjerila za prostore u srednjim školama

a) Učionice za izvođenje zajedničkog dijela programa

Članak 24.

- (1) Učionice opće namjene s pripadajućim kabinetima moraju imati odgovarajuću opremu prema nastavnim područjima. Površina učioničkog prostora je $2,5 \text{ m}^2$ po učeniku te iznosi 60 m^2 , visine 3,0 - 3,2 m.
- (2) Specijalizirane učionice za biologiju, kemiju i fiziku s pripadajućim kabinetima opremaju se demonstracijskim stolom i popratnom opremom i dimenzioniraju se s $3,0 \text{ m}^2$ po učeniku. Specijalizirana učionica za informatiku s pripadajućim kabinetom dimenzionira se za pola razrednog odjela s $3,5 \text{ m}^2$ po učeniku.
- (3) Praktikumima za biologiju, kemiju i fiziku omogućuju izvođenje učeničkih vježbi i nastavne pokuse za pola razrednog odjela i dimenzioniraju se s $3,5 \text{ m}^2$ po učeniku.

b) Specijalizirane učionice za strukovnu nastavu

Članak 25.

- (1) Specijalizirane učionice za strukovnu nastavu učionice su u kojima se realizira teorijska i praktična nastava.
- (2) Učionice za teorijsku strukovnu nastavu opremaju se demonstracijskim stolom i popratnom opremom i dimenzioniraju se s 2,5 do $3,0 \text{ m}^2$ po učeniku.
- (3) Praktikumima i laboratorijima dimenzioniraju se prema broju učenika na nastavi pojedinog predmeta koji se regulira nastavnim planom i programom za pojedina zanimanja.
- (4) Specijalizirane učionice za strukovnu nastavu prate odgovarajući kabineti i potrebna spremišta.

c) Radionice za praktičnu nastavu u školi

Članak 26.

- (1) Radionice za praktičnu nastavu sastoje se od prostora za pripremu vježbi, prostora za izvođenje vježbi – radionica, skladišnih prostora (sirovina i gotovih proizvoda), prostora za alate, strojeve i uređaje, prostora za odlaganje otpadnih i opasnih materijala, kabineta za nastavnike, kabineta voditelja te učeničke garderobe i sanitarnog čvora.
- (2) Radionice se dimenzioniraju sukladno planu i programu zanimanja koji donosi ministar, a za koje je ta radionica namijenjena.
- (3) Radionički prostor za učenike s teškoćama veći je od dimenzioniranog prostora kako bi im omogućio nesmetan rad i kretanje.
- (4) Dio praktične nastave izvodi se u otvorenim prostorima čija namjena i površina ovisi o specifičnim zahtjevima programa praktične nastave pojedinih zanimanja (poljoprivreda, šumarstvo, veterina itd.), a utvrđuje minimalne uvjete za odvijanje nastave prema posebnim propisima koje donosi ministar.

d) Prostori za tjelesnu i zdravstvenu kulturu

Članak 27.

- (1) Prostori za tjelesnu i zdravstvenu kulturu sastoje se od zatvorenih i otvorenih prostora školskih vježbališta.
- (2) Prostor za tjelesnu i zdravstvenu kulturu određuje se, organizira i oprema u skladu s uvjetima utvrđenima nastavnim planom i programom tog predmeta prema propisanim standardima u školstvu i športu. Srednja škola ima osigurano korištenje dvorane za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture primjerenu broju učenika.
- (3) Srednja škola do 16 razrednih odjela ima osigurano korištenje dvodijelne dvorane veličine 30 x 20x7 m sa svim pratećim prostorima. Srednja škola s više od 16 razrednih odjela ima osigurano korištenje trodijelne športske dvorane veličine 45 x 27x 8 m sa svim pratećim prostorima.

e) Višenamjenski prostor

Članak 28.

- (1) Višenamjenski prostor koristi se za boravak i odmor učenika, mogućnost prehrane te povremeno za priredbe, predavanja, projekcije i prezentacije i druge izvannastavne aktivnosti. Dimenzionira se s 0,50 m² po učeniku, ali ne manje od 90 m². Prostor se može realizirati kao izdvojena dvorana ili kao proširenje komunikacije.
- (2) Učenički klub služi za druženje učenika, rad učeničkog vijeća, boravak učenika putnika i slično.

f) Školska knjižnica

Članak 29.

- (1) Školska knjižnica sastavni je dio odgojno-obrazovnog sustava i izravno je uključena u nastavne i slobodne aktivnosti. Na raspolaganju je učenicima, nastavnome osoblju i drugim korisnicima. Prostor knjižnice treba biti prilagodljiv promjenama u obrazovnome programu i novim tehnologijama.
- (2) Veličina prostora knjižnice ovisi o broju učenika odnosno broju razrednih odjela. Prilikom dimenzioniranja treba računati da će u čitaonici istodobno boraviti 5% učenika škole, a radni prostor po jednome korisniku iznosi 2 m². Knjižnica ne može biti manja od 60 m².
- (3) Knjižnica se sastoji od prostora za rad knjižničara (rad s korisnicima i obrada građe 15 m²), prostora za smještaj knjižnične građe u slobodnome pristupu (5,5 m² na 1000 knjiga, računajući 15 knjiga po korisniku), računalnih mjesta za individualni rad korisnika (3-5 mjesta = 15 m²), čitaonički prostor za individualni i skupni rad, izložbeni prostor i spremište za knjižničnu građu. U sklopu knjižnice, u školi optimalne veličine, multimedijaska se učionica dimenzionira za 20 korisnika x 3 m = 60 m². U sklopu knjižnice nalazi se i kabinet knjižničara (15 m²).

g) Prostori za upravo, organizaciju i koordinaciju rada

Članak 30.

- (1) Prostori za upravo, organizaciju i koordinaciju rada ujedinjuju pedagošku i administrativnu službu škole. Poželjno je da ovi prostori imaju jednostavnu i preglednu vezu s ulaznim prostorom škole.
- (2) Zbornica je prostor kojim se koriste svi nastavnici škole za okupljanje, razmjenu iskustava i rezultata rada te odmor između nastavnih sati. U zbornici se održavaju nastavnička vijeća i uređuje nastavna i ostala administracija. U školi sa 16 do 20 razrednih odjela, zbornica treba imati 30 mjesta za sjedenje, u pravilu oko spojenih stolova, te je površine od 60 do 80 m². Zbornica može biti proširena s prostorom za odmor i razgovor.
- (3) Sobe stručnih suradnika koriste se za kontakte s nastavnicima, učenicima i roditeljima.
- (4) Arhiva jest prostor za pohranu školske dokumentacije.

h) Gospodarski i ostali prostori

Članak 31.

- (1) Gospodarski prostori dimenzioniraju se i opremaju prema vrsti škole, kapacitetu školske zgrade, načinu opskrbe te osiguranju energetske potrebe.
- (2) Ukupna širina vanjskih ulaznih vrata dimenzionira se po broju učenika. Najmanja širina jednokrlnih ulaznih vrata iznosi 110 cm, a dvokrlnih 180 cm i moraju se otvarati prema van. Dubina vjetrobrana iznosi najmanje 240 cm.
- (3) Hodnici se dimenzioniraju po broju učenika odnosno učionica. Najmanja širina hodnika s učionicama s jedne strane za dvije učionice iznosi 180 cm, za četiri učionice 240 cm, a najmanja širina hodnika s učionicama obostrano iznosi 300 cm. Ukoliko se garderoba nalazi u hodnicima, mora se osigurati veća širina hodnika.
- (4) Širina stubišnog kraka iznosi najmanje 120 cm za dvije učionice. Za sljedeće dvije učionice širina kraka se povećava za 30 cm. Visina stuba ne smije biti veća od 15 cm, a širina gazišta stuba najmanje 33 cm.
- (5) Ulaz u školu mora imati natkriveni trijem i rampu. Rampa je čvrsta, hrapava površina s najvećim nagibom 1:20 (5%), najmanje 130 cm široka, a nezaštićene strane ograđene su u visini 90 cm u skladu s posebnim propisima.
- (6) Pješački prilazni put mora biti osvijetljen i udovoljavati propisima o sigurnosti u prometu.
- (7) Garderoba učenika može se organizirati kao središnja garderoba u ulaznome prostoru škole ili kao garderobni ormarići po hodnicima.
- (8) Sanitarije za učenike čini prostor s WC-kabinama i pretprostor s umivaonicama. Svaki sanitarni čvor sastoji se od ženskog i muškog dijela s odvojenim pretprostorima.
- (9) Dimenzioniranje potrebnog broja sanitarnih uređaja provodi se na sljedeći način:
 - za 30 učenica potrebno je osigurati dvije WC-kabine,
 - za 30 učenika potrebno je osigurati jednu WC-kabinu i 1,5 pisoar,
 - za isti broj učenika potrebno je u pretprostoru osigurati jedan umivaonik,

- potrebno je osigurati jednu WC-kabinu za osobe s invaliditetom.

i) Higijensko-tehnički zahtjevi za prostore srednjih škola

Članak 32.

- (1) Za stvaranje primjerenih uvjeta rada u srednjoj školi potrebno je zadovoljiti higijensko-tehničke zahtjeve koji se odnose na: osvjetljenje, osunčanje, prozračivanje, toplinsku zaštitu, zaštitu od buke i akustiku, grijanje i hlađenje, opskrbu vodom, odvodnju otpadnih voda, električne instalacije, instalacije informatike, zaštitu od požara i zaštitu od provale. Za strukovne škole treba obratiti pozornost na dopremu, skladištenje, odlaganje i odvoz opasnih tvari.
- (2) Prirodno osvjetljenje najznačajniji je psihološki i fiziološki čimbenik radnih uvjeta u školskoj zgradi te je, ovisno o obliku nastave, nužno osigurati primjerenu kvalitetu i jačinu osvjetljenja.
- (3) Kvaliteta prirodnog osvjetljenja u učionici određuje se: orijentacijom učionice, tehničkim sredstvima za raspršenje dnevnog svjetla i kontrolom odbljeska unutarnjih površina. U svim radnim prostorima škole osigurava se zamračenje.
- (4) Učionice trebaju biti optimalno osvijetljene, a ovisno o sadržaju i obliku nastave. Zaštita od izravnog prodiranja sunčevih zraka, kojom se sprječava stvaranje odbljeska i pretjeranog zagrijavanja, mora biti takva da ne smanjuje stvarnu površinu prozora.
- (5) Svi prostori za rad i boravak trebaju se prirodno prozračivati. U nastavnim prostorijama treba osigurati četiri izmjene zraka na sat uz najveću brzinu strujanja zraka 0,2 m/s ili 25-30 m³ zraka/h po učeniku.
- (6) U učionicama treba osigurati relativnu vlagu u zraku od 45 do 55%.
- (7) Toplinska zaštita, zaštita od buke i akustika zidnih i stropnih konstrukcija zajedničkih prostora i učionica mora biti prema važećim propisima i standardima. Zaštita od buke i akustika trebaju omogućavati dobru slušnost i razgovijetnost pri govoru, kao i optimalnu jeku pri slušanju glazbe.
- (8) Za grijanje i hlađenje prostora i pripremu tople vode mogu se koristiti sve vrste centralnog sustava.
- (9) U prostorima za rad i boravak zrak mora biti ravnomjerno zagrijavan:
 - u učionicama 20°C,
 - u radionicama od 18 do 20°C,
 - u dvorani za tjelesnu i zdravstvenu kulturu od 16 do 18°C, a u svlačionicama i praonicama od 20 do 22°C
 - u hodnicima i stubištima 18°C.
- (10) U razdoblju visokih vanjskih temperatura u prostorima škole treba osigurati optimalnu temperaturu, 5°C nižu od vanjske.

Članak 33.

- (1) Opskrba vodom ostvaruje se instalacijom vodovodne mreže sa zdravstveno ispravnom vodom za piće.
- (2) Otpadne vode odvođe se kućnom kanalizacijom koja se priključuje na komunalnu kanalizaciju ili na drugi način, prema važećim propisima i standardima.

- (3) Električna instalacija mora biti zaštićena i osigurana. Treba predvidjeti instalacije za TV prijem i instalaciju interneta.
- (4) Zaštita od požara provodi se uporabom odgovarajućih građevnih materijala, definiranjem evakuacijskih putova i izlaza te protupožarnom opremom i signalizacijom.
- (5) Zaštita od provale provodi se uporabom alarma i video-nadzora.

Osnovna mjerila za opremu škole

Članak 34.

- (1) Oprema prostora mora odgovarati namjeni prostora i omogućiti realizaciju odgojno-obrazovnog rada s učenicima.
- (2) Oprema i namještaj moraju biti funkcionalni i sigurni, prenosivi, stabilni, od kvalitetnog materijala, po mogućnosti prirodnog, lakog za održavanje, postojanih boja, estetskog izgleda. Sav namještaj treba zadovoljavati ergonomске zahtjeve.
- (3) Nastavna sredstva i pomagala moraju zadovoljiti sve zadaće koje se ostvaruju u školi.

Članak 35.

Oprema prostora škole obuhvaća opremu na razini škole, opremu učionica, specijaliziranih učionica za pripremanje i izvođenje nastave prema pojedinim skupinama nastavnih područja, vrstama obrazovnih programa, posebnim namjenama i ostalo.

Članak 36.

Oprema na razini škole:

- telefonska instalacija, Internet, intranet,
- razglasni uređaj sa školskim zvonom,
- školski sat,
- alarmni sustav,
- video-nadzor,
- digitalna kamera,
- digitalni fotoaparati,
- fotokopirni aparat,
- interaktivna ploča,
- oglasna ploča,
- izložbene vitrine i stolovi,
- oprema prema planu i programu škole.

Članak 37.

- (1) Oprema na razini učionice:
 - radni stolovi za učenike – dvosjedi,
 - radni stolovi za učenike – jednosjedi,

- stolci s naslonom za učenike,
- stol za nastavnika s računalom,
- stolac s naslonom za nastavnika,
- trodijelna školska ploča,
- LCD projektor - stropni s projekcijskim platnom,
- audiolinija.
- zidna ploha za izložbe: ploča s mekom oblogom i magnetna ploča,
- ormari, vitrine i police (pohrana nastavnih sredstva, nastavnih pomagala i priručnog materijala),
- prva pomoć, komplet.

(2) Instalacije:

- umivaonik,
- utičnice za električnu struju od 220 V,
- priključak na antenski razvod,
- priključak na Internet i intranet.

(3) Kabinet nastavnika:

- radni stolovi i stolci za nastavnike,
- ormari, vitrine i police za nastavna sredstva i pomagala,
- stol za nastavnika s računalom,
- stol, radna ploha za rad nastavnika s učenicima.

Članak 38.

(1) Dodatna oprema učionica za nastavu biologije, kemije i fizike:

- demonstracijski stol sa stolcem s razvodnom pločom za električnu struju i priključkom vode,
- demonstracijski pokretni stolić,
- radne površine najmanje duljine 4 m, dubine 60 cm s tri ugrađena praonika,
- laboratorijski stolci s mogućnošću podešavanja visine,
- aparat za gašenje požara,
- viseće vitrine,
- periodički sustav elemenata.

(2) Kabinet nastavnika:

- digestor,
- ormar za kemikalije s protupožarnom zaštitom,
- radni stol za pripremu demonstracijskih pokusa,
- demonstracijski pokretni stolić,
- hladnjak,
- stol sa šest stolaca za skupni rad učenika.

(3) Instalacije:

- umivaonik i praonik,
- utičnice za električnu struju od 220 V,
- priključak na antenski razvod,
- priključak na Internet i intranet.

Članak 39.

- (1) Oprema specijaliziranih učionica za nastavu strukovnih sadržaja:
 - oprema učionica,
 - oprema praktikuma i laboratorija,
 - oprema kabineta,
 - oprema radionica za praktičnu nastavu,
 - oprema za skladišni prostor,
 - oprema za odlaganje otpadnih i opasnih materijala.
- (2) Oprema, instalacije, uređaji, strojevi i namještaj u pojedinom prostoru utvrđuju se planom i programom određenog strukovnog zanimanja.

Članak 40.

- (1) Oprema specijaliziranih učionica za nastavu umjetničkih programa:
 - oprema učionica za pojedinačnu nastavu,
 - oprema učionica za grupnu nastavu (2-8 učenika),
 - oprema učionica za skupnu nastavu (razredni odjel 10-20 učenika).
- (2) Oprema, namještaj, uređaji, instrumenti i instalacije u pojedinome prostoru utvrđuju se planom i programom određenog umjetničkog zanimanja.
- (3) Oprema dvorana za skupnu nastavu umjetničkih škola:
 - oprema dvorana za koncerte učenika,
 - oprema spremišta za instrumente,
 - oprema plesne dvorane.

Praktična nastava izvan škole

Članak 41.

- (1) Veći dio sati praktične nastave u trogodišnjim programima za obrtnička zanimanja izvodi se izvan škole, u radionicama i poduzećima.
- (2) Prostorni uvjeti za obavljanje redovne djelatnosti iz određenog gospodarskog područja propisani su zakonima i drugim propisima iz područja gospodarstva.
- (3) Radionice i poduzeća u kojima učenici obavljaju praktičnu nastavu kao dio ukupnog obrazovnog procesa za stjecanje zanimanja/kvalifikacije moraju udovoljavati temeljnim kriterijima za ostvarivanje prava na izvođenje određenog obrazovnog programa utvrđenog planom i programom za zanimanje/kvalifikaciju.

Prostori za praktičnu nastavu na otvorenome

Članak 42.

Minimalni uvjeti za izvođenje praktične nastave na otvorenome obuhvaćaju:

- prostor za pripremu vježbi,
- prostor za skladišni dio (alata, uređaja, sirovina, gotovih proizvoda),
- ostali zatvoreni prostori za praktičnu nastavu (staje, vinski podrumi, staklenici, itd),

- prostori za odlaganje otpadnih i opasnih materijala,
- prostor za nastavnika,
- prostor za učeničku garderobu,
- sanitarni čvor.

IV. POSEBNE ODGOJNO-OBRAZOVNE POTREBE U SREDNJEM ŠKOLSTVU

Nacionalne manjine

Članak 43.

- (1) Pravo je pripadnika nacionalnih manjina na odgoj i obrazovanje na svome jeziku i pismu kojim se služe sukladno posebnom zakonu.
- (2) Odgoj i obrazovanje pripadnika nacionalne manjine obavlja se u srednjim školama s nastavom na jeziku i pismu kojim se služe pod uvjetima i na način propisanim posebnim programom o odgoju i obrazovanju na jeziku i pismu nacionalnih manjina.
- (3) Obrazovanje učenika nacionalnih manjina provodi se na temelju tri modela organiziranja i provođenja nastave i to:
 - Model A po kojemu se cjelokupna nastava izvodi na jeziku i pismu nacionalne manjine, uz obvezno učenje hrvatskog jezika u istom broju sati u kojem se uči jezik manjine. Učenici imaju pravo i obvezu učiti dodatne sadržaje važne za manjinsku zajednicu. Ovaj se model nastave provodi u posebnoj ustanovi, ali ga je moguće provoditi u ustanovama s nastavom na hrvatskome jeziku u posebnim odjelima s nastavom na jeziku i pismu manjine.
 - Model B po kojemu se nastava izvodi dvojezično. Prirodna se grupa predmeta uči na hrvatskome jeziku, a društvena grupa predmeta na jeziku nacionalne manjine. Nastava se provodi u ustanovi s nastavom na hrvatskome jeziku, ali u posebnim odjelima.
 - Model C po kojemu se nastava izvodi na hrvatskome jeziku uz dodatnih dva do pet školskih sati namijenjenih njegovanju jezika i kulture nacionalne manjine. Dodatna satnica u trajanju od pet školskih sati tjedno obuhvaća učenje jezika i književnosti nacionalne manjine, geografije, povijesti, glazbene i likovne umjetnosti.
- (4) Posebni oblici nastave (seminari, ljetne i zimske škole i drugo) organiziraju se za one učenike za koje ne postoji mogućnost organiziranja redovite nastave po modelu A, B ili C. Nadležno ministarstvo sufinancira organiziranje i provođenje posebnih oblika nastave.
- (5) Nastavni plan i program odgoja i obrazovanja na jeziku i pismu nacionalne manjine uz opći dio sadrži i sadržaje u vezi s posebnosću nacionalne manjine, a odnose se na materinski jezik, književnost, povijest, geografiju, likovnu i glazbenu kulturu.
- (6) Materijalne uvjete i prostor za rad školskih ustanova i za izvođenje nastave osigurava osnivač.

Odgoj i obrazovanje u školama s otežanim uvjetima rada

Članak 44.

- (1) Škole s otežanim uvjetima rada jesu: škole na otocima, u brdsko-planinskim i slabo prometno povezanim područjima te škole na područjima od posebne državne skrbi prve skupine.
- (2) Škola na otoku ili u drugome slabo prometno povezanom prostoru može se osnovati s programima osnovne i srednje škole.
- (3) Broj učenika po razrednome odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini u srednjoj školi na otoku ili u drugome slabo prometno povezanom prostoru može biti manji od broja predviđenog ovim Standardom za škole na ostalim područjima.
- (4) U srednjoj školi na otoku ili u drugome slabo prometno povezanom prostoru u jednome razrednom odjelu može se kombinirati i više od tri programa zanimanja.
- (5) Status škole s otežanim uvjetima rada utvrđuju se posebnim propisima.

Odgoj i obrazovanje učenika u umjetničkim školama

Članak 45.

- (1) Srednje glazbene, plesne i škole za likovnu umjetnost i dizajn mogu se osnivati i s manjim brojem razrednih odjela od broja predviđenog ovim Standardom za ostale škole o čemu se odlučuje na temelju posebnih propisa.
- (2) Broj učenika u razrednome odjelu i odgojno-obrazovnoj skupini određuje se prema specifičnostima izvođenja nastave.
- (3) U glazbenoj školi nastava se izvodi:
 - pojedinačno za nastavu glazbala, solo pjevanja i korepeticije
 - s 2 do 4 učenika u nastavi partiture, dirigiranja i osnova vokalne tehnike
 - s 4 do 6 učenika u nastavi harmonije, polifonije, glazbenog folklora, metodike nastave glazbe i rada s dječjim instrumentarijem
 - s 2 do 8 učenika u nastavi komorne glazbe
 - u razrednome odjelu s 10 do 15 učenika u nastavi solfeggia, teorije glazbe, povijesti glazbe, glazbenih oblika i poznavanja glazbala
 - skupno s najmanje 12 do 15 učenika za nastavu orkestra, odnosno najmanje 20 učenika za nastavu zbora.
- (4) U školi za klasični balet nastava se izvodi:
 - pojedinačno za nastavu glazbala
 - u razrednome odjelu s od 3 do 10 učenika za nastavne predmete određene planom i programom.
- (5) U školi suvremenog plesa nastava se izvodi:
 - pojedinačno za nastavu glazbala
 - grupno s 3 do 5 učenika u nastavi metodike plesne nastave i osnova koreografije
 - u razrednom odjelu s 8 do 12 učenika za nastavne predmete prema nastavnome planu i programu.

- (6) Trajanje nastavnog sata u pravilu iznosi 45 minuta osim za izvođenje nastave specifičnih nastavnih predmeta. Prema nastavnome planu i programu Funkcionalne muzičke pedagogije nastavni sat solfeggia, analize glazbenih oblika i dirigiranja traje 60 minuta.
- (7) U umjetničkim školama potrebne su učionice primjerene pojedinačnoj i grupnoj nastavi, nastavi u razrednome odjelu i nastavi skupnog muziciranja.
- (8) Glazbena škola ima dvoranu s oko 80 mjesta za koncerte učenika.
- (9) Plesne škole imaju plesnu dvoranu s oko 100 m² s vibrirajućim podom i ostalom opremom.

Odgoj i obrazovanje darovitih učenika

Članak 46.

- (1) Rad s darovitom djecom provodi se programima različite težine i složenosti (diferencirani nastavni program) u razrednome odjelu ili interesnim grupama, kreativnim i/ili istraživačkim radionicama, putem izbornih programa (grupni ili individualni), u posebnim izvannastavnim aktivnostima, usporednim programima ili omogućavanjem pristupa izvorima specifičnog znanja.
- (2) Broj učenika razrednog odjela u kojemu se nalazi daroviti učenik utvrđuje se odgovarajućom primjenom odredbe članka 4. stavka 4. ovog Standarda.
- (3) Darovitom učeniku škola može za razvoj darovitosti (natjecanja, pripreme, izložbe, nastupi) odobriti dužu odsutnost s nastave od propisane. Obveza je škole prilagoditi učeniku provjeravanje postignuća i ocjenjivanje.

Odgoj i obrazovanje učenika s teškoćama

Članak 47.

- (1) Srednjoškolsko obrazovanje učenika s teškoćama organizira se i izvodi prema:
 - redovitome programu uz uporabu specifičnih nastavnih metoda, sredstava i pomagala koji donosi ministar,
 - prilagođenome programu uz uporabu specifičnih nastavnih sredstava i pomagala i/ili uz specifične metode rada koji donosi škola,
- (2) Oprema i didaktička sredstva te druga pomagala u nastavi moraju biti prilagođena vrsti potreba učenika s teškoćama. Mjerila za prostorne uvjete, opremanje i stručne kadrove sastavni su dio planova i programa prema kojima se obrazuju učenici s teškoćama u skladu s vrstama potreba, a sukladno odredbama iz stavka 1. ovog članka.
- (3) Razredni odjeli učenika s teškoćama, koji se obrazuju po posebnim nastavnim programima mogu imati do deset učenika i to s dva ili iznimno tri srodna programa obrazovanja.
- (4) Srednja škola s pet i više učenika s motoričkim oštećenjima (bez mogućnosti samostalnog kretanja) može imati jednog radnika srednje stručne spreme za pomoć, prijenos i prijevoz.

- (5) Za učenike s oštećenjima jezično-glasovne komunikacije osigurava se prevoditelj znakovnog jezika.

Odgoy i obrazovanje učenika u zdravstvenoj ustanovi i nastava u kući

Članak 48.

- (1) Zdravstvene ustanove koje provode liječenje djece s kroničnim bolestima ili stanjima koja zahtijevaju boravak ili smještaj u tim ustanovama mogu u svom sastavu imati razredne odjele i odgojno-obrazovne grupe sa statusom područnih odjela, a njihov se rad definira sukladno zakonu.
- (2) Za učenike koji zbog većih motoričkih poteškoća ili kroničnih bolesti ne mogu polaziti nastavu u školi, škola organizira instruktivnu nastavu u kući učenika odnosno zdravstvenoj ustanovi ukoliko se učenik nalazi na dužem liječenju uz odobrenje ministarstva nadležnog za obrazovanje.
- (3) Za nastavnike koji ostvaruju odgojno-obrazovni program u zdravstvenim ustanovama potrebno je osigurati posebno stručno usavršavanje sukladno potrebama djece s kojima rade.
- (4) Posebnosti rada u zdravstvenim ustanovama koje provode odgojno-obrazovni rad s učenicima uredit će se posebnim propisima ministarstva nadležnog za poslove obrazovanja uz suglasnost ministra zdravstva.

V. UČENIČKI DOM

Opće odredbe

Članak 49.

- (1) Učenički su domovi srednjoškolske odgojno-obrazovne ustanove u kojima se u sklopu odgojno-obrazovnog programa za učenike osigurava i primjeren boravak, smještaj i prehrana tijekom pohađanja srednjoškolskog obrazovanja. On nije jednak školi i ima posebnu organizaciju i tehnologiju rada koja se ostvaruje različitim programima rada - temeljnim, posebnim i interesnim (izbornim). U programiranju rada polazi se od humanističko-razvojne paradigme i individualnih potreba i interesa učenika. Programi rada rezultat su suradničkih odnosa, uzajamnog poštovanja i podržavanja, otvorene humanističke komunikacije i poštovanja osobnosti.
- (2) Odgojno-obrazovni program u učeničkome domu potpora je i pomoć učeniku i roditelju u postizanju što kvalitetnijega ukupnog razvoja i obrazovanja učenika, mladog čovjeka. Program ostvaruju nastavnici-odgajatelji te različiti stručnjaci kao što su pedagozi, psiholozi, zdravstveni radnici i drugi, koje po potrebi u svoj rad s učenicima uključuje učenički dom.

Standard za učeničke domove

Članak 50.

- (1) Ovim Standardom utvrđuju se mjerila za postizanje zadovoljavajuće razine uređenosti srednjeg školstva i učeničkih domova utemeljene na znanstveno-

- spoznajnim postignućima i u okviru mogućnosti Republike Hrvatske.
- (2) Osobitosti učeničkih domova proistječu iz mjerila za:
 - a) broj odgojno-obrazovnih skupina u učeničkom domu, kao samostalnoj ustanovi,
 - b) broj učenika u odgojno-obrazovnoj skupini,
 - c) broj odgajatelja, stručnih suradnika i ostalih radnika potrebnih za provedbu odgojno-obrazovnog plana i programa i drugih sadržaja i aktivnosti propisanih zakonom i drugim propisima,
 - d) odgojno-obrazovni plan i program,
 - e) prostor i opremu u učeničkom domu,
 - f) posebne potrebe u učeničkim domovima uvjetovanih specifičnim okolnostima (školovanje na otocima, školovanje darovitih učenika i učenika s teškoćama),
 - g) učenički standard (smještaj, prehrana, zdravstvena zaštita).

Članak 51.

Dom optimalne veličine ima najviše 10 odgojno-obrazovnih skupina.

Broj učenika u odgojno-obrazovnoj skupini

Članak 52.

- (1) Odgojno-obrazovna skupina ima najmanje 15, a najviše 20 učenika. Odgojno-obrazovna skupina u kojoj su integrirani učenici s teškoćama ima najviše 15 učenika.

Odgajatelji

Članak 53.

- (1) Broj odgajatelja utvrđuje se na temelju potrebe neposrednog odgojno-obrazovnog rada, a u skladu s provedbenim propisima koje donosi ministar.
- (2) Odgojno-obrazovni rad u učeničkim domovima može obavljati osoba s visokom stručnom spremom.
- (3) Dom ima noćnog pazitelja s najmanje srednjom stručnom spremom koji isključivo radi u timu s noćnim odgajateljem.
- (4) Učenički dom za ostvarenje dodatnih, izbornih programa može zaposliti i veći broj odgojno - obrazovnih radnika koje financira iz vlastitih sredstava.

Stručni suradnici

Članak 54.

- (1) Svaki učenički dom zapošljava stručne suradnike (pedagog, psiholog).
- (2) Dom do 80 učenika zapošljava jednog (1) stručnog suradnika pedagoga ili psihologa.
- (3) Domovi od 80 do 250 učenika zapošljavaju dva (2) stručna suradnika: pedagoga i psihologa, od kojih jedan obavlja poslove organizatora slobodnog vremena učenika.

- (4) Dom zapošljava stručne suradnike: knjižničara i informatičara. Broj izvršitelja utvrđuje se prema propisanim standardima školske knjižnice i opremljenosti informatičkom opremom.
- (5) Svaki učenički dom ima zdravstvenog voditelja s najmanje višom stručnom spremom.
- (6) Posebne i verificirane odgojno-obrazovne programe u domovima mogu realizirati i vanjski suradnici s primjerenom izobrazbom i stručnom spremom.

Ostali radnici
Članak 55.

- (1) Dom kao samostalna ustanova zapošljava :
 - ravnatelja
 - tajnika,
 - voditelja računovodstva /računovođu/,
 - administrativno-financijskog radnika.
- (2) Dom koji djeluje u sastavu srednje škole zapošljava :
 - administrativnog radnika,
 - voditelja.
- (3) Broj radnika na pomoćno-tehničkim poslovima utvrđuje se na temelju raspoloživog otvorenog i zatvorenog prostora, vrsti grijanja i specifičnih potreba danonoćnog programa u učeničkim domovima.
- (4) Domovi s manje od 80 i više od 300 učenika svoje specifične potrebe rješavaju uz suglasnost nadležnog ministarstva.
- (5) Mjerila za utvrđivanje broja radnika na pomoćno-tehničkim poslovima temelje se na činjenici da dom radi 24 sata x 7 dana tjedno, a jesu:
 - 5.1 broj spremačica utvrđuje se na temelju ukupnog zatvorenog i otvorenog prostora, primjenom normativa do 600 m² u svakoj smjeni,
 - 5.2 svaki dom zapošljava 2 izvršitelja (od 6 do 22 sata), koji mogu biti vratar – telefonist - pazikuća,
 - 5.3 svaki dom zapošljava 2 radnika na poslovima domara, ložača, vozača, kućnog majstora, osiguranje objekta, održavanje - nadzor kotlovnice,
 - 5.4 broj kuharica utvrđuje se na temelju broja obroka koje priređuju učenicima, (jedinična vrijednost po radniku iznosi najmanje 70 obroka dnevno),
 - 5.5 učenički dom zapošljava radnika za pranje, popravak i glačanje rublja (jedan u domu s 50 do 150 učenika i 20 sati tjedno na svakih 50 iznad 150 učenika),
- 5.6. učenički dom zapošljava ekonomu /skladištara/.
- (6) Učenički dom koji ima dodatne djelatnosti ili pruža dodatne usluge učenicima može zaposliti i više radnika koje financira iz vlastitih sredstava.

Odgojno-obrazovni plan i program

Članak 56.

- (1) Odgojno-obrazovni plan i program donosi domski odbor na prijedlog ravnatelja.
- (2) Učenički dom može na zahtjev učenika i roditelja organizirati i fakultativne programe odgoja i obrazovanja koje plaćaju korisnici.
- (3) Izborne aktivnosti koje se nude učenicima u učeničkome domu moraju se provoditi prema programima koje verificira nadležno ministarstvo, a organizira uz suglasnost roditelja. Takve programe u pravilu financiraju roditelji.

Prostorni i tehnički uvjeti

Članak 57.

- (1) Učenički domovi grade se i opremaju prema Standardu, normativima za izgradnju i opremanje prostora učeničkih domova te posebnim propisima bitnim za rad i boravak u prostorima učeničkog doma.
- (2) Učenički dom osigurava prostorne uvjete za stalni boravak učenika i odgojno-obrazovni program. Cjelokupan unutarnji i vanjski prostor doma mora zadovoljavati osnovna ekološka i estetska mjerila.
- (3) Površina potrebnog zemljišta za izgradnju samostalnog učeničkog doma s dvoranom te formiranje igrališta, prostora za rekreaciju i vrta, zelenih površina i drugog iznosi 30 m² po učeniku. Ukoliko se učenički dom organizira u sklopu škole, površina potrebnog zemljišta iznosi 20 m² po učeniku.
- (4) Zbog sigurnosti učenika te održavanja i čuvanja, vanjski je domski prostor ograđen.

Prostorni uvjeti učeničkog doma

Članak 58.

- (1) Prostori stanovanja, boravka, učenja i provođenja slobodnog vremena u učeničkom domu jesu:

- soba učenika sa sanitarnim prostorom,
- soba za dnevni boravak i učenje,
- knjižnica i čitaonica,
- informatička učionica,
- prostori za učenički klub i slobodne aktivnosti,
- blagovaonica,
- dvorana za športske, rekreativne i kulturne aktivnosti s pratećim prostorima.

- (2) Prostori za upravu, organizaciju i koordinaciju rada u učeničkom domu jesu:

- zbornica,
- soba ravnatelja,
- soba tajnika,
- soba za računovodstvo,
- arhiva,
- soba za odgajatelje (za individualni rad),
- soba stručnog suradnika,
- soba knjižničara i informatičara,
- soba zdravstvenog voditelja,
- soba za informacije i razgovor s roditeljima.

(3) Gospodarski prostori

- kuhinja sa spremištem,
- soba ekonoma,
- spremišta,
- sanitarije i garderoba osoblja u kuhinji,
- praonica i glačonica,
- sabirnica prljavog rublja i spremište čistog rublja,
- kotlovnica za centralno grijanje,
- radionica kućnog majstora,
- garderoba i sanitarije tehničkog osoblja,
- opće gospodarsko spremište,
- garderoba i sanitarije spremačica,
- prostor za odlaganje smeća.

(4) Ostali prostori u učeničkom domu jesu:

- ulaz s vjetrobranom i vratarnicom,
- komunikacije - hodnici i stubišta,
- sanitarije uz javne prostore,
- čajna kuhinja za učenike,
- prostor za pranje i glačanje za učenike.

(5) Vanjski prostori u učeničkom domu jesu:

- pješački prilazni put,
- dvorište i vrt,
- igrališta za športske i rekreativne aktivnosti,
- ostale parkovne površine u skladu s mogućnošću lokacije,
- gospodarsko dvorište,
- parkiralište.

Članak 59.

- (1) Soba učenika dimenzionira se s 5,5 m² po učeniku. Sanitarni prostor, s tuš-kabinom, WC-om i umivaonikom dimenzionira se posebno, a povezan je sa sobom učenika.
- (2) Soba za dnevni boravak i učenje dimenzionira se s 1,5 m² po učeniku, a može se koristiti za najviše dvije odgojne skupine.

- (3) Knjižnica i čitaonica dimenzionira se s 2,0 m² prostora po učeniku za 10% učenika s time da je najmanja veličina 60 m², zatim 5,5 m² prostora za police s 1.000 knjiga na svakih 100 učenika, s prostorom za knjižničara i katalog knjiga veličine 15 m², te prostorom za informatičku opremu u knjižnici i knjižničnu građu, priručnike i periodiku, ovisno o veličini doma.
- (4) Informatička učionica dimenzionira se s 3,0 - 3,5 m² po računalnome mjestu, a oprema se s 10 umreženih računala i odgovarajućom informatičkom opremom.
- (5) Prostori za učenički klub i slobodne aktivnosti.
- (6) Blagovaonica se dimenzionira s 1,0 m² po učeniku za 50% kapaciteta doma i oprema s potrebnim brojem stolova i stolaca.
- (8) Višenamjenska dvorana veličine 27 x 15 x 6 m s pratećim sadržajima prema potrebama športskih, rekreativnih i kulturnih aktivnosti.
- (9) Prostori za upravu, organizaciju i koordinaciju rada ujedinjuju pedagošku i administrativnu službu doma. Poželjno je da ovi prostori imaju jednostavnu i preglednu vezu s ulaznim prostorom doma.
- (10) Zbornica omogućava pripremu za rad i okupljanje odgajatelja.
- (11) Gospodarski prostori dimenzioniraju se i opremaju prema vrsti i kapacitetu učeničkog doma, načinu opskrbe te osiguranju energetske potreba.

Članak 60.

- (1) Za stvaranje primjerenih uvjeta rada u učeničkom domu potrebno je zadovoljiti higijensko-tehničke zahtjeve koji se odnose na: osvjetljenje, osunčanost, prozračivanje, toplinsku zaštitu, zaštitu od buke i akustiku, grijanje i hlađenje, opskrbu vodom, odvodnju otpadnih voda, električne instalacije, zaštitu od požara, zaštitu od provale i instalacije informatike.
- (2) Prirodno osvjetljenje je najznačajniji psihološki i fiziološki čimbenik za boravak i rad u učeničkome domu.
- (3) Učeničke sobe trebaju biti optimalno osunčane, ali zaštićene od pretjeranog zagrijavanja.
- (4) Svi prostori za rad, boravak i spavanje trebaju se i prirodno prozračivati.
- (5) Toplinska zaštita, zaštita od buke i akustika zidnih i stropnih konstrukcija zajedničkih prostora učionica moraju biti izvedene prema važećim propisima i standardima. Zaštita od buke i akustika trebaju omogućavati dobru slušnost i razgovijetnost pri govoru, kao i optimalnu jeku pri slušanju glazbe.
- (6) Za grijanje i hlađenje prostora i pripremu tople vode u učeničkome domu mogu se koristiti sve vrste centralnog sustava.
- (7) Svi prostori učeničkog doma trebaju biti ravnomjerno zagrijavani i to:
 - u svim prostorima za rad i boravak 20°C,
 - u dvorani za tjelesnu i zdravstvenu kulturu 16-18°C, a u svlačionicama i praonicama 20-22°C,
 - na hodnicima i stubištima 18°C.
- (8) U razdoblju visokih vanjskih temperatura u prostorima učeničkog doma treba osigurati optimalnu temperaturu.
- (9) Opskrba vodom ostvaruje se instalacijom vodovodne mreže sa zdravstveno ispravnom vodom za piće.

- (10) Otpadne vode odvođe se kućnom kanalizacijom koja se priključuje na komunalnu kanalizaciju ili na drugi način, prema posebnim propisima i standardima.
- (11) Električna instalacija mora biti zaštićena i osigurana. Treba osigurati instalacije za TV-prijem, instalaciju Interneta i razglas.
- (12) Zaštita od požara provodi se uporabom odgovarajućih građevnih materijala, definiranjem evakuacijskih putova i izlaza te protupožarnom opremom i signalizacijom.
- (13) Zaštita od provale provodi se uporabom alarma i video-nadzora.

Članak 61.

- (1) Oprema prostora mora odgovarati namjeni, omogućiti boravak, spavanje i realizaciju odgojno-obrazovnog rada s učenicima.
- (2) Oprema mora biti funkcionalna i sigurna, prenosiva, stabilna, od kvalitetnog materijala, po mogućnosti prirodnog, lakog za održavanje, postojanih boja, estetskog izgleda i primjerenog dobi i ergonomskim zahtjevima.
- (3) Vrste prostora jesu:
 1. Soba učenika za rad, boravak i spavanje, a ima:
 - ležaj, radni stol, radni stolac, zidna polica i garderobni ormar (po učeniku),
 - sanitarni prostor s tuš-kabinom, WC-om i umivaonikom
 2. Soba za dnevni boravak i učenje za jednu skupinu, a ima:
 - garnituru za sjedenje, radne stolove, radne stolce, police, panoe, TV-prijemnike i ostalu multimedijску opremu.

Članak 62.

Smještaj učenika s teškoćama organizira se i provodi prema standardima i mjerilima koje utvrđuje ministar uz suglasnost ministra nadležnog za poslove zdravstva i socijalne skrbi.

Članak 63.

- (1) Zdravstvena zaštita učenika u učeničkome domu osigurava se na temelju provedbenog propisa kojeg donosi ministar.
- (2) Preventivnu i kurativnu zdravstvenu zaštitu učenika u učeničkome domu provode nadležni školski liječnici koje imenuje ministar za poslove zdravstva na prijedlog nadležnog stručnog tima.
- (3) Za provođenje zdravstvene zaštite osigurava se prostor sa sanitarnim čvorom.
- (4) Svaki učenički dom dužan je osigurati prehranu za svoje korisnike prema posebnome propisu kojeg donosi ministar .
- (5) Prehrana za učenike sastoji se od najmanje tri obroka koji pokrivaju ukupne dnevne energetske potrebe.
- (6) Tročlano domsko Povjerenstvo u čijem je sastavu i nadležni školski liječnik ili medicinska sestra, odlučuje o sastavu i vrsti obroka na temelju stručno usuglašenih stajališta o prehrani školske djece i posebnih zakona i drugih propisa.
- (7) Tjedni jelovnik objavljuje se na oglasnoj ploči doma.

VI. PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 64.

- (1) Prostorni i tehnički uvjeti utvrđeni ovim Standardom primjenjuju se na srednjoškolske ustanove koje će se graditi i opremiti od dana stupanja na snagu ovoga Standarda.
- (2) Postojeći fond zgrada i opreme za srednjoškolski sustav odgoja i obrazovanja usklađivat će se sa ovim Standardom prema odluci Vlade Republike Hrvatske o dinamici provedbe ovoga Standarda.

Članak 65.

Sredstva za postizanje uvjeta propisanih ovim Standardom osiguravaju se iz državnog proračuna, proračuna osnivača, proračuna lokalnih zajednica te donatora.

Članak 66.

Standard će se provoditi postupno.

Dinamiku provedbe ovog Standarda jednom godišnje utvrđuje Vlada Republike Hrvatske prema raspoloživim sredstvima za tekuću godinu, sukladno Koeficijentu izvodljivosti koji je u prilogu i čini sastavni dio Standarda.

Godišnje izvješće o provedbi Standarda nadležno ministarstvo podnosi Vladi Republike Hrvatske i Hrvatskom saboru.

Članak 67.

Sukladno ovlastima utvrđenim ovim Standardom provedbene propise donijet će ministar u roku od 6. mjeseci od dana njegova stupanja na snagu.

Članak 68.

Ovaj Standard stupa na snagu osmog dana od dana objave u „Narodnim novinama“, osim odredaba članka 45. koji stupa na snagu 1. siječnja 2010. godine, te odredbe članka 13. stavka 1. koja stupa na snagu 1. siječnja 2018. godine, te odredaba članka 4. stavka 1., članaka 19. do 42. i članaka 57. do 61., koje stupaju na snagu 1. siječnja 2023. godine.

Prilog

Koeficijent izvodljivosti Standarda

(1) Koeficijent izvodljivosti ovog pedagoškog standarda oznaka je postupnih rokova, do završno 2022. godine, u kojima će se pojedini standard postići:

$K_i = 0$ = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti '0' stupaju na snagu odmah po donošenju ovog pedagoškog standarda i normativa.

$K_i = 1$ = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti '1' moraju se postići u roku od tri godine, po donošenju ovog pedagoškog standarda i normativa, odnosno do kraja 2010. godine.

$K_i = 2$ = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti '2' moraju se postići u roku od pet godina, po donošenju ovog pedagoškog standarda i normativa, odnosno do kraja 2012. godine.

$K_i = 3$ = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti '3' moraju se postići u roku od deset godina, po donošenju ovog pedagoškog standarda i normativa, odnosno do kraja 2017. godine.

$K_i = 4$ = Svi standardi označeni koeficijentom izvodljivosti '4' moraju se postići u roku od petnaest godina, po donošenju ovog pedagoškog standarda i normativa, odnosno do kraja 2022. godine.

$K_i = 0^*$ odnosno $K_i = 1^*$ odnosno $K_i = 2^*$ odnosno $K_i = 3^*$ odnosno $K_i = 4^*$ = Svi standardi označeni određenim koeficijentom izvodljivosti sa * postižu se u rokovima koje označavaju, ali prethodno moraju biti utvrđeni mrežom škola u suradnji s lokalnom samoupravom.

Standardi utvrđeni mjerilima iz ovog pedagoškog standarda realizirat će se prema sljedećim koeficijentima izvodljivosti:

KOEFICIJENTI IZVODLJIVOSTI PEDAGOŠKIH STANDARDARDA (obveze koje su utvrđene u tekstu Državnog pedagoškog standarda srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja)	K_i
Najviše 28 učenika u redovitome razrednom odjelu – počevši od prvih razreda srednje škole (članak 4. stavak 1.)	0
Optimalna škola s 24 učenika u razrednome odjelu koja radi u jednoj smjeni (članak 4. stavak 1.)	4
Rad srednje škole u jednoj smjeni (članak 13. stavak 1.)	3
Najveći broj učenika s teškoćama u redovitome razrednom odjelu (članak 4. stavak 4.)	0
Broj učenika u odgojno-obrazovnim skupinama u učeničkome domu (članak 51. i 52.)	0
Broj učenika u odgojno-obrazovnim skupinama (članak 5.)	0
Stručno-razvojna služba u učeničkome domu (članak 54.)	0
Stručno-razvojna služba škole (članak 11.)	0
Stručnjak za održavanje računala i informatičke opreme (članak 8. stavak 4.)	0
Mjerila za prostor i opremu u srednjoj školi (članci od 19. do 42.) – za nove škole	0
Mjerila za prostor i opremu u srednjoj školi (članci od 19. do 42.) – za dogradnju i	4

rekonstrukciju postojećih škola	
Mjerila za prostor i opremu učeničkog doma (članci od 57. do 61.) – za nove domove	0
Mjerila za prostor i opremu učeničkog doma (članci od 57. do 61.) – za dogradnju i rekonstrukciju postojećih učeničkih domova	4
Mjerila za škole s otežanim uvjetima rada (članak 4. stavak 3.)	0
Odgoj i obrazovanje učenika u umjetničkim školama (članak 45.)	1
Odgoj i obrazovanje učenika na jeziku i pismu nacionalnih manjina (članak 43.)	0
Odgoj i obrazovanje učenika na otocima i drugim prometno izdvojenim područjima (članak 44.)	0
Odgoj i obrazovanje darovitih učenika (članak 46.)	0
Odgoj i obrazovanje učenika s teškoćama (članak 47.)	0
Odgoj i obrazovanje učenika koja boluju od kroničnih bolesti (članak 48.)	0
Udžbenici (članak 16.)	0
Znanstvena i druga istraživanja u školi (članak 18.)	0

(2) Krajnji je rok za usklađivanje sustava srednjega školstva sa Standardom 2022. godina.

OBRAZLOŽENJE POJEDINIH ODREDBI DRŽAVNOG PEDAGOŠKOG STANDARDA SREDNJOŠKOLSKOG SUSTAVA ODGOJA I OBRAZOVANJA

Članci 1. i 2. definiraju mjerila za financijske, kadrovske i druge uvjete na koja se odnosi pedagoški standard te svrhu njihova utvrđivanja za područje Republike Hrvatske u sustavu srednjoškolskog odgoja i obrazovanja, što znači osigurati podjednak razvoj na čitavom području Republike Hrvatske.

Članci 3., 4. i 5. utvrđuju mjerila za veličinu srednje škole, odnosno, broj odjela u školi, učenika u odjelu, kao i donju, gornju i poželjnu brojčanu oznaku veličina škole i odjela, kao i uzroke koji utječu na snižavanje broja odjela i učenika ispod dozvoljene granice za područja od posebne državne skrbi i u otežanim uvjetima (otočne i planinske škole, škole u udaljenim mjestima od većih naselja).

Također uređuje granice veličine odgojno-obrazovne skupine čiji je rad nužan u provedbi dijelova nastavnih programa i izvannastavnih aktivnosti.

Članci 6., 7., 8., 9. i 10. utvrđuju brojčane oznake mjerila veličine vezane uz nastavnike i druge radnike u srednjoj školi, a prema kojima se utvrđuje poželjna veličina škole.

Također, utvrđuju se pravni okviri normiranja rada nastavnika, vrste nastavnih programa (zajednička, izborna, fakultativna, dodatna, dopunska, izvannastavni), vrste poslova i zaposlenih zajedničke svim srednjim školama, kao i posebni poslovi i njihovi izvršitelji koji nisu zajednički već ih imaju škole prema vrstama obrazovnih programa (općeobrazovni programi, strukovni programi – umjetnički, tehnički, zdravstveni i slično).

Uređena su i mjerila zapošljavanja radnika na pomoćnim i tehničkim poslovima (čišćenje i održavanje) uz omogućavanje racionalizacije u broju izvršitelja tako da školski majstor može obavljati i poslove domara i kotlovničara pod određenim uvjetima (veličina škole i rad u jednoj smjeni).

Članak 11. precizno utvrđuje broj izvršitelja poslova stručnih suradnika različitih profila, ovisno o veličini škole i broju učenika s posebnim potrebama te o vrstama njihovih potreba.

Članak 12. regulira opterećenost učenika svim oblicima rada i vremensku organizaciju dnevne nastave.

Članak 13. uređuje optimalnost rada škole u jednoj smjeni s mogućnošću cjelodnevnog odgojno-obrazovnog rada u sklopu dodatne i dopunske nastave i izvannastavnih aktivnosti za učenike, te organiziranja aktivnosti cjeloživotnog obrazovanja za cjelokupnu lokalnu zajednicu, a u stavku 2. utvrđuje da škola ne smije raditi u više od dvije smjene.

Članak 14. utvrđuje da je škola dužna osigurati boravak učenika u školi koji zbog objektivnih razloga dolaze prijevremeno odnosno čekaju prijevoz. U stavku 2. utvrđuje se mogućnost škole da ima vlastito prijevozno sredstvo pri čemu potrebna financijska sredstva osigurava lokalna zajednica ili donator.

Članci 15. i 16. uređuju smještaj učenika u učeničke domove i nabavu udžbenika.

Članak 17. uređuje pitanje zdravstvene zaštite učenika.

Članak 18. utvrđuje uvjete provedbe znanstvenih i drugih istraživanja u školi s jasno navedenom svrhom i načinom provođenja istih, a s namjerom zaštite interesa učenika i škola.

Člancima 19. do 23. utvrđuju se prostorni i tehnički uvjeti za ostvarivanje pedagoškog standarda srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja koji se odnose na nove ustanove koje će se graditi i opreмати prema ovome standardu.

Postojeći fond zgrada za srednjoškolski sustav odgoja i obrazovanja dosegat će prostorni standard postupno u skladu s odlukom Vlade Republike Hrvatske o dinamici provedbe ovog pedagoškog standarda.

Člancima su obuhvaćeni prostorni uvjeti za izvođenje gimnazijskih programa, prostorni program za izvođenje strukovnih programa i prostorni program za izvođenje umjetničkih programa.

Članci 24., 25. i 26. utvrđuju mjerila za prostore učionica za izvođenje zajedničkog dijela programa, specijalizirane učionice za strukovnu nastavu te radionice za praktičnu nastavu u školi.

Članak 27. utvrđuje posebnost provođenja nastave tjelesne i zdravstvene kulture koja se organizira i oprema u skladu s uvjetima utvrđenima nastavnim planom i programom tog predmeta prema propisanim standardima u školstvu i športu. Srednja škola ima ili mora osigurati korištenje dvorane za nastavu tjelesne i zdravstvene kulture primjerene broju učenika.

Članak 28. uređuje višenamjenski prostor za boravak i odmor učenika te učenički klub.

Članak 29. obuhvaća mjerila za rad školske knjižnice koja je sastavni dio odgojno-obrazovnog sustava i izravno je uključena u nastavne i slobodne aktivnosti. Na raspolaganju je učenicima, nastavnome osoblju i drugim korisnicima. Prostor knjižnice treba biti prilagodljiv promjenama u obrazovnome programu i novim tehnologijama.

Članak 30. utvrđuje prostor potreban za rad uprave škole, organizaciju i koordinaciju, a obuhvaća zbornicu kao prostor kojim se koriste svi nastavnici, sobu ravnatelja, sobe stručno-razvojne službe koje se koriste za kontakte s nastavnicima, učenicima i roditeljima i arhivu, prostor za pohranu školske dokumentacije.

Članak 31. utvrđuje mjerila za gospodarske i ostale prostore koji se dimenzioniraju i opremaju prema vrsti škole, kapacitetu školske zgrade, načinu opskrbe te osiguranju energetske potrebe.

Važno je naglasiti da ukupni prostorni kapacitet škole treba u pravilu pretpostavljati osiguranje rada škole u jednoj smjeni.

Članci 32. i 33. detaljno utvrđuju mjerila za higijensko-tehnički zahtjeve postavljene za prostore srednjih škola (zračnost, osvjetljenje, grijanje, vlažnost zraka, zvučnost, zaštitu) kao i instalacijsku infrastrukturu (vodovodnu, toplinsku, elektroenergetsku)

Članci 34. do 42. utvrđuju mjerila za opremanje srednjih škola. Oprema prostora mora odgovarati namjeni prostora i omogućiti realizaciju odgojno-obrazovnog rada s učenicima. Oprema i namještaj moraju biti funkcionalni i sigurni, prenosivi, stabilni, od kvalitetnog materijala, po mogućnosti prirodnog, lakog za održavanje, postojanih boja, estetskog izgleda. Sav namještaj

treba zadovoljavati ergonomske zahtjeve. Nastavna sredstva i pomagala moraju zadovoljiti sve zadaće koje se ostvaruju u školi.

Članci 43. do 48. odnose se na posebne potrebe u srednjemu školstvu te utvrđuju uvjete i mjerila za osiguranje prava koja proizlaze iz posebnih potreba, a to su: nacionalne manjine, školovanje učenika na otocima i drugim prometno izdvojenim područjima, školovanje učenika u umjetničkim školama, školovanje darovitih učenika, školovanje učenika s teškoćama, školovanje djece u zdravstvenoj ustanovi i nastava u kući, čime se dopunjuje uređenost dijela srednjoškolskog sustava odgoja i obrazovanja u odnosu na posebne potrebe sustava.

Članak 49. definira učeničke domove kao odgojno-obrazovne ustanove u djelatnosti srednjeg školstva u kojima se u sklopu odgojno-obrazovnog programa za učenike osigurava i primjeren boravak, smještaj i prehrana tijekom pohađanja srednjoškolskog obrazovanja.

Članci 50. do 63. detaljno utvrđuju posebnosti mjerila kojima se osigurava pedagoški standard u učeničkim domovima, mjerila za veličinu doma, broj odgojno-obrazovnih skupina, broj učenika u odgojno-obrazovnim skupinama i broj odgajatelja, vrstu stručnih kadrova-odgajatelja, odgojno-obrazovni plan i program, uvjete za obavljanje odgojno-obrazovnog rada s učenicima, mjerila u zaduženju poslovima te prostorne i materijalne uvjete, posebnosti u opremanju i higijensko-tehničke zahtjeve koje domovi moraju ispuniti. Posebno je uređen smještaj učenika s teškoćama te posebnosti učeničkog standarda u domskome smještaju.

Članak 64. utvrđuje da se prostorni i tehnički uvjeti utvrđeni standardom primjenjuju na srednjoškolske ustanove koje će se graditi i opremati od dana stupanja na snagu ovog standarda. Stavak 2. utvrđuje da će postojeće zgrade u kojima djeluju srednjoškolske ustanove postupno i u skladu s odlukom Vlade RH o dinamici provedbe ovog standarda dosegnuti utvrđeni prostorni standard.

Članak 65. utvrđuje izvor sredstava za provedbu ovog pedagoškog standarda.

Članak 66. utvrđuje postupnost provođenja ovog pedagoškog standarda i dinamiku provedbe koju jednom godišnje utvrđuje Vlada Republike Hrvatske, prema raspoloživim sredstvima, sukladno Koeficijentu izvodljivosti koji je prilog Standardu. Krajnji je rok provedbe standarda 2022. godina.

Članak 67. definira koeficijente vremenske izvodljivosti ovog pedagoškog standarda.

Članak 68. propisuje dan stupanja na snagu ovog pedagoškog standarda.